

ॐ
संस्कृतभारती (उत्तरतमिलनाडु)
पत्राचारद्वारासंस्कृतम्
परीक्षा - शिक्षा

कालावधि: - होरात्रयम्

अङ्का: - १००

मकर: - प्लवसंवत्सर: ५१२३

जनवरी - 2022

॥ उत्तिष्ठत, जाग्रत, प्राप्य वरान्निबोधत ॥

नाम (Name in English) _____

(Full name with initials/surname as it should appear in the certificate.)

पञ्जीकरण- सङ्ख्या (Regn. No) _____

जङ्गमदूरवाणी सं (Mobile No) _____

Email id _____

वास-सङ्केत: (Res. Address with Pin code) _____

Date of writing the exam _____

Starting time _____

Finishing Time _____

Total no. of pages (Ans. Sheets) _____

Instructions :

1. Write the answers on a long size ruled paper. Mention the details given above in the answer sheet before answering the questions. Mention the question number and write the answers only.
2. If you have the facility to take a print out of the question paper you may write your answers in the question paper.
3. Fasten your papers neatly with a tag / pin. Save a scanned copy / photo copy of the answer sheet on your mobile phone for your reference.
4. Seal your answer paper in an envelope by 1.30 pm.
5. Write your **Name, Reg. no., phone no. and Name of Course** on the reverse of the envelope.
6. Hand over personally your Answer sheet to the designated **Sanskrita Bharati karyakarta** on the same evening. You may also send it by **Courier** or **Dunzo**. Please contact your coordinator in case there is delay in sending the paper. Those residing outside Uttara Tamilnadu should follow instructions given by the exam coordinator.
7. This is NOT an open book examination. If the examiner notices that any answers have been copied, then no marks will be given for those questions. Moreover, the grade of the student will be reduced (for example, from A grade to B grade). So, please be honest with yourself in taking this examination! शुभमस्तु ॥

प्रथमो भागः

I (अ) अधः दत्तानां कृदन्तानाम् इतरे वचनरूपे लिखत । (6)

एकवचनम्	द्विवचनम्	बहुवचनम्
१) कुर्वत्	कुर्वती	कुर्वन्ति
२) कर्तयति	कर्तयतोः	कर्तयत्सु
३) पिबन्त्यै	पिबन्तीभ्याम्	पिबन्तीभ्यः
४) शृण्वत्या	शृण्वतीभ्याम्	शृण्वतीभिः
५) लिखतः	लिखतोः	लिखताम्
६) जिघ्रन्तम्	जिघ्रन्तौ	जिघ्रतः

(आ) आवरणे दत्तस्य क्रियापदस्य उचितं शतृ-प्रत्ययान्तं रूपं लिखत । (6)

- १) अम्बा क्रीडन्तं पुत्रम् आहूतवती । (क्रीडति)
- २) वृक्षात् पतन्ति फलानि बालकाः सङ्गृह्णन्ति । (पतति)
- ३) देवं नमतः भक्तस्य नाम मुकुन्दः । (नमति)
- ४) पाठं पठन्तीषु बालिकासु सुधा बुद्धिमती । (पठति)
- ५) स्फुरन्त्याः विद्युतः प्रकाशः आगतः । (स्फुरति)
- ६) लिखते बालकाय भोजनं देहि । (लिखति)

(इ) दत्तस्य क्रियापदस्य शानच्-प्रत्ययान्तं रूपं रिक्तस्थाने लिखत । (6)

- १) शयानः _____ वृद्धः प्रातः उष्णपानीयम् इच्छति । (शेते)
- २) आतपे प्रतीक्षमाणेभ्यः _____ छात्रेभ्यः शैत्यपानं दद्युः । (प्रतीक्षते)
- ३) भाषमाणस्य _____ उपन्यासकस्य नाम किम् ? (भाषते)
- ४) बाधमानया _____ उदरवेदनया मम सखी कष्टम् अनुभूतवती । (बाधते)
- ५) नारायणः भजमानं _____ प्रह्लादम् अनुगृहीतवान् । (भजते)
- ६) स्पर्धमानासु _____ छात्रासु उत्साहः महान् अस्ति । (स्पर्धते)

(ई) सति-सप्तमी प्रयोगं कृत्वा वाक्यानि लिखत । (त्रीणि) (3)

- १) यदा शस्त्रसम्पातः प्रवृत्तः तदा पाण्डवः हृषीकेशम् इदं वाक्यम् आह ।

शस्त्रसम्पाते प्रवृत्ते (सति)

- २) सख्यौ आगते । अनुजा क्रीडितुं गतवती ।

सख्योः आगतयोः (सत्योः)

- ३) यदा यानं गच्छत् आसीत् तदा वृक्षः पतितः ।

याने गच्छति (सति)

- ४) पितामही धान्यं स्थापितवती । पक्षिणः समागताः ।

पितामह्यां धान्यं स्थापितवत्यां (सत्याम्)

II (अ) सन्धिं कृत्वा सन्धिनाम लिखत । (पञ्चानाम्) (5)

- १) वाक् + वादः २) शरत् + चन्द्रः ३) कुर्वन् + एव ४) धर्मः + रक्षति
५) दीर्घाः + मार्गाः ६) शृं + ठी ७) जगत् + नाथः ८) तद् + हितम्

पदम्

सन्धिनाम

१)	वाग्वादः	जश्त्वसन्धिः
२)	शरच्चन्द्रः	श्चुत्वसन्धिः
३)	कुर्वन्नेव	ङमुडागमसन्धिः
४)	धर्मो रक्षति	विसर्गस्य उकारादेशः/ गुणसन्धिः
५)	दीर्घा मार्गाः	विसर्गलोपसन्धिः
६)	शृण्ठी	परसवर्णसन्धिः ८) तद्धितम् - पूर्वसवर्णसन्धिः
७)	जगन्नाथः	अनुनासिकसन्धिः

आ) सन्धिं विभज्य सन्धिनाम लिखत (पञ्चानाम्) (5)

- १) अनुष्टुप्छन्दः २) चतुर्दष्टश्चतुर्भुजः ३) तुमुलोऽभवत् ४) योग उच्यते
५) तच्छीलम् ६) चिकीर्षुर्लोकसङ्ग्रहम् ७) असकृदङ्कनम् ८) दीपं ज्वालय

सन्धि-विभागः

सन्धिनाम

१)	अनुष्टुप्	+	छन्दः	चर्त्त्वसन्धिः
२)	चतुर्दष्टः	+	चतुर्भुजः	विसर्गसकारसन्धिः/श्चुत्वसन्धिः
३)	तुमुलः	+	अभवत्	विसर्गस्य उकारः/ गुणः/पूर्वरूपसन्धिः
४)	योगः	+	उच्यते	विसर्गलोपसन्धिः
५)	तत्	+	शीलम्	छत्वसन्धिः/ श्चुत्वसन्धिः
६)	चिकीर्षुः	+	लोकसङ्ग्रहम्	विसर्ग रेफसन्धिः
७)	असकृत्	+	टङ्कनम्	ष्टुत्वसन्धिः
८)	दीपम्	+	ज्वालय	अनुस्वारसन्धिः

III (अ) एतानि पदानि उपयुज्य वाक्यानि रचयत (पञ्चानाम्) (5)

१) कुर्यात् २) धावन्तम् ३) गृहीतः ४) वन्दमाना ५) पातव्यम् ६) क्रीडित्वा

१) अद्य सायम् एव सः गृहपाठं कुर्यात् ।

२) जननी धावन्तं पुत्रं दृष्ट्वा हसति ।

३) युवकेन पतन् शिशुः गृहीतः ।

४) देवं वन्दमाना महिला श्लोकं जपति ।

५) शिशुना क्षीरं पातव्यम् ।

६) छात्राः क्रीडाङ्गणे क्रीडित्वा गृहं गच्छन्ति ।

(आ) उचितं कृदन्तरूपं / लकाररूपं लिखत (दशानाम्) (5)

१) प्रति+आ+गम् (ल्यप्) प्रत्यागत्य २) पा (लृट्) पास्यति

३) कृ (शानच् स्त्री.) कुर्वाणा ४) ज्ञा (तव्यत्) ज्ञातव्यम्

५) त्यज् (क्तवतु पुं) त्यक्तवान् ६) दा (विधिलिङ्) दद्यात्

७) स्था (क्तः पुं) स्थितः ८) धाव् (शतृ स्त्री.) धावन्ती

९) लिख् (अनीयर्) लेखनीयम् १०) वद् (तुमुन्) वदितुम्

११) भुज् (लट् कर्तरि) भुङ्क्ते १२) कम्प् (लट् कर्मणि) कम्प्यते

(इ) उचित -पदम् (√) इति चिह्नेन अङ्कयत । (5)

१) कर्तृ-पदस्य प्रश्न-वाचक-पदानि - (कम्, काम्, किम् / कः, का, किम् / कस्मिन्, कयोः, केषु)

२) किञ्चिच्चिन्तयामि - कः सन्धिः ? (श्रुत्वसन्धिः / चतुर्वसन्धिः / डमुडागमसन्धिः)

- ३) शतृ- द्वितीयाविभक्तिः-नपुं (पठन्, पठन्तौ, पठन्तः / पठति, पठतः, पठन्ति / पठत्, पठती, पठन्ति)
- ४) ददाति - अस्य कर्मणि रूपम् (दीयते / दास्यति / ददति)
- ५) पुत्रेषु परीक्षायाम् उत्तीर्णेषु (सत्सु, / सतीषु / सति) माता सन्तुष्टा ।

(ई) गणे अनर्ह-पदं पृथक् कुरुत

(4)

√

उदा पठन् लिखन् वदन् नामन्

- १) शृङ्गारः वीरः हास्यः मधुरः
- २) ब्राह्मी माहेश्वरी वैष्णवी सरस्वती
- ३) खादतः खादितः खादेत् खादतु
- ४) अश्वत्थामा हनूमान् वाल्मीकिः बलिः

IV (अ) मेलयत

(5)

- १) व्यासः नारायणः (४)
- २) भानुः कल्पम् (३)
- ३) मन्वन्तरम् उपमा (५)
- ४) केयूरवान् शशी (२)
- ५) कालिदासः वसिष्ठनप्ता (१)

(आ) साधु (√) / असाधु (X) इति लिखत

(5)

- १) भुवि नृणां वैराग्यमेव अभयम् । ----- ✓
- २) श्रीकृष्णः रथात् अवतीर्य युधिष्ठिरं प्रीत्या आलिङ्गितवान् । ----- ✗
- ३) अगुणी गुणिनं न वेत्ति । ----- ✓

४) पर्याप्तं तदस्माकं बलं भीष्माभिरक्षितम् - इति दुर्योधनः उक्तवान् । ---X---

५) पाण्डवस्य स्यन्दनः श्वेतैर्हयैर्युक्तः । ✓-----

द्वितीय भागः - संकृतभाषया उत्तराणि लिखत ।

(V) एक वाक्येन उत्तरं लिखत। (पञ्चानाम्)

(5)

१) शान्तिः केषां स्वभावः ? केषां स्वभावः न ?	मुनीनाम्/नृपाणाम्
२) विवेकिनः किम् इच्छन्ति ?	संसारात् मोक्षम्
३) शिवः युद्धार्थं कं कं प्रेषितवान् ?	प्रमथगणं कार्तिकेयं च
४) यागस्य अन्ते कः विधिः अस्ति ?	सदस्यपूजा
५) कौ न उपेक्षणीयौ ?	व्याधिः वर्धमानः शत्रुः
६) इन्द्रप्रस्थस्य बहिर्भागे कौ परिवारौ मिलितौ ?	श्रीकृष्ण-युधिष्ठिरयोः
७) श्रीकृष्णः किं प्रतिज्ञावचनं दत्तवान् आसीत् ?	शिशुपालस्य शतम् अपराधान् मृष्यामि

(VI) (अ) अधोदत्तान् श्लोकान् पठित्वा प्रश्नानाम् उत्तरं संस्कृतेन लिखत ।

(6)

- १) आयुर्वर्षशतं नृणां परिमितं रात्रौ तदर्धं गतम्
तस्यार्धस्य परस्य चार्धमपरं बालत्ववृद्धत्वयोः ।
- २) यः प्रीणयेत्सुचरितैः पितरं स पुत्रो
यद्भर्तुरेव हितमिच्छति तत् कलत्रम् ।
तन्मित्रमापदि सुखे च समक्रियं यत्
एतत् त्रयं जगति पुण्यकृतो लभन्ते ॥
- ३) सत्यं तपो ज्ञानमहिंसां च
विद्वत्प्रणामं च सुशीलतां च ।
एतानि यो धारयते स विद्वान्
न तत्र शास्त्राध्ययनं हि कारणम् ॥
- ४) दम्भेन लोभेन भिया हिया वा
प्रायो विनीतो जन एष सर्वः ।
वैराग्यतस्त्वाहृदयं विनीतं
नरं वरं दुर्लभमेव मन्ये ॥

५) लभेत सिकतासु तैलमपि यत्नतः पीडयन्
पिबेच्च मृगतृष्णिकासु सलिलं पिपासार्दितः ।
कदाचिदपि पर्यटन् शशविषाणम् आसादयेत्
न तु प्रतिनिविष्टमूर्खजनचित्तम् आराधयेत् ॥

६) ध्येयः सदा सवितृमण्डलमध्यवर्ती
नारायणः सरसिजासनसन्निविष्टः ।
केयूरवान् मकरकुण्डलवान् किरीटी
हारी हिरण्मयवपुः धृतशङ्खचक्रः ॥

१) बालत्ववृद्धत्वयोः कति वर्षाणि गतानि ? परस्य तस्य अर्धस्य अपरमर्धम्

२) पुण्यकृतः किं लभन्ते ? सुपुत्रं कलत्रं मित्रम्

३) विद्वान् कानि धारयते ? सत्यम्, तपः, ज्ञानम्, अहिंसताम्, सुशीलता

४) प्रायः जनः केन विनीतः भवति ? दम्भेन लोभेन भियया हियया

५) सुभाषितेषु विद्यमान-विधिलिङ्गलकारयुक्त-पदद्वयं चित्वा लिखत । लभेत, पिबेत्

६) नारायणः कीदृशः ? सवितृमण्डलमध्यवर्ती, सरसिजासनसन्निविष्टः, केयूरवान्, मकरकुण्डलवान्, किरीटी, हारी,
हिरण्मयवपुः, धृतशङ्खचक्रः

(आ) एकं विषयमधिकृत्य 6- 8 वाक्यैः संस्कृतेन प्रबन्धं लिखत ।

(5)

१) संस्कृतपठनेन संस्कृतिः वर्धते ।

(अथवा)

२) तमिलनाडु-राज्ये मकरसङ्क्रान्ति-पर्व । (पोङ्गल्) ।

तृतीयः भागः (संस्कृत/ तमिल् / आङ्गलभाषया उत्तरं लिखत)

(VII) (अ) पदविभागम्, अन्वयं, तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य श्लोकस्य)

(6)

१) अस्माकं तु विशिष्टा ये तान्निबोध द्विजोत्तम ।

नायका मम सैन्यस्य संज्ञार्थं तान् ब्रवीमि ते ॥

(अथवा)

२) तस्य सञ्जनयन् हर्षं कुरुवृद्धः पितामहः ।

सिंहनादं विनद्योच्चैः शङ्खं दध्मौ प्रतापवान् ॥

(आ) ससन्दर्भं विवृणुत । (द्वे एव)

(6)

- १) "यागे एव युद्धावकाशो भविष्यति ।"
- २) "पशुपतिम् उद्दिश्य तपः कृत्वा पाशुपतास्त्रं सम्पादयतु । "
- ३) "शत्रुनाशेन परपीडनं भवति । परपीडनं पापस्य कारणम् ।"
- ४) "तां पूजां स्वीकर्तुं कोऽर्हः, कस्मर्थः ? "

(VIII) (अ) सन्धिच्छेदं प्रदर्श्य प्रतिपदार्थं तात्पर्यं च लिखत । (एकस्य सुभाषितस्य) (5)

- १) दिनयामिन्यौ सायं प्रातः शिशिरवसन्तौ पुनरायातः ।
कालः क्रीडति गच्छत्यायुः तदपि न मुञ्चत्याशावायुः ॥

(अथवा)

- २) कदर्थितस्यापि हि धैर्यवृत्तेः
न शक्यते धैर्यगुणः प्रमार्ष्टुम् ।
अधोमुखस्यापि कृतस्य वहेः
नाधः शिखा यान्ति कदाचिदेव ॥

(आ) एकं न्यायं विवृणुत ।

(2)

- १) पिष्टपेषणन्यायः
- २) देहलीदीपन्यायः
- ३) गुडजिह्विकान्यायः

(इ) एकस्याः प्रहेलिकायाः उत्तरम् अर्थं च लिखत ।

(3)

- १) राज्ञः सम्बोधनं किं स्यात् ? सुग्रीवस्य तु का प्रिया ?
अधनास्तु किमिच्छन्ति ? आर्तैः किं क्रियते वद ॥

(अथवा)

- २) पर्वताग्रे रथो याति भूमौ तिष्ठति सारथिः ।
चलते वायुवेगेन पदमेकं न गच्छति ॥

(ई) एकस्याः सूक्तेः अर्थं लिखत ।

(2)

- १) अप्रकटीकृतशक्तिः शक्तोऽपि जनस्तिरस्क्रियां लभते ।

(अथवा)

- २) वज्रादपि हि धीराणां चित्तरत्नमखण्डितम् ।